

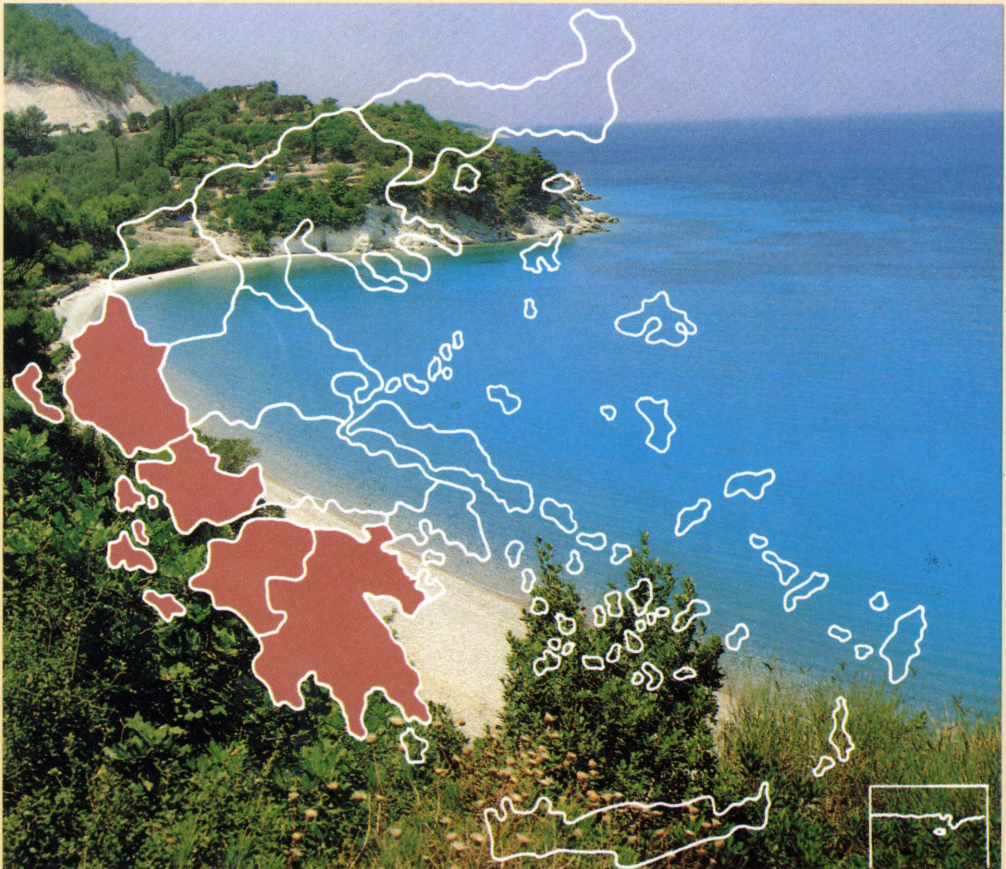
ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ήπειρος

Ιόνια Νησιά

Δυτική Ελλάδα

Πελοπόννησος

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα

Βασ. Σοφίας 2
106 74 Αθήνα
Τηλ. 01/7251 000

Το κείμενο ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 1994
Εικονογράφηση: Anne Howison - Lionel Koechlin
Ευχαριστούμε θερμά τις Γενικές Γραμματείες των Περιφερειών για το
φωτογραφικό υλικό που διέθεσαν.

Εκδότης: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,
Λουξεμβούργο 1994

© ΕΚΑΧ - ΕΟΚ - ΕΚΑΕ, Βρυξέλλες - Λουξεμβούργο, 1994
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή, για σκοπούς μη εμπορικούς, με αναφορά της
πηγής.

Printed in Greece

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σήμερα μια δύναμη με πάνω από 340 εκατομμύρια κατοίκους που ανήκουν στα δώδεκα κράτη μέλη της. Παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία που οφείλεται στην ιστορία και στη γεωγραφία της και εκδηλώνεται στις περιφέρειές της, οι οποίες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματά της. Ωστόσο, όλες οι περιφέρειες δεν έχουν το ίδιο επίπεδο ανάπτυξης και η εσωτερική συνοχή αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στόχους της ευρωπαϊκής οικονομικής.

I. Η ποικιλομορφία των περιφερειών, ένα σημαντικό πλεονέκτημα για την Ευρώπη.

Οι περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαφέρουν σημαντικά η μία από την άλλη. Υπάρχουν πλούσιες και φτωχές, μεγάλες και μικρές, βιομηχανικού ή αγροτικού χαρακτήρα. Τα προβλήματα που παρουσιάζονται σε ορεινές περιοχές, σε παράκτιες περιφέρειες ή στις μεγάλες πεδιάδες, στις μεγάλες αστικές περιοχές ή σε περιοχές όπου γίνεται βιομηχανική μετατροπή δεν μπο-

ρούν να συγκριθούν μεταξύ τους. Σε αυτές τις διαφορές οφείλεται το πλήθος των πολιτισμών και των εμπειριών, που είναι συνώνυμο του πλούτου για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αλλά οι διαφορές δεν είναι μόνο γεωγραφικές, κοινωνιολογικές ή οικονομικές, είναι επίσης και θεσμικές. Οι περιφέρειες ανήκουν σε κράτη με δομές που ποικίλλουν όπως ομοσπονδίες και αποκεντρωμένες ή ενιαίες περιφέρειες. Έτσι προκύπτουν και οι διαφορές στην εξουσία και στις αρμοδιότητες από τη μία περιοχή στην άλλη, καθώς και η διαφορετική σημασία που έχουν για την Ευρώπη. Ορισμένες περιφέρειες έχουν πράγματι πλήρεις αρμοδιότητες σε διαφορετικούς τομείς όπως η εκπαίδευση, οι μεταφορές ή η γεωργία, ενώ άλλες παραμένουν πρώτα απ' όλα διοικητικές μονάδες.

Στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών οργάνων, ο φυσικός χώρος έκφρασης και συμμετοχής των πολιτών, αυτών των περιφερειακών οντοτήτων, ήταν μέχρι σήμερα κυρίως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Πολλοί ευρωβουλευτές έχουν και ένα δεύτερο αξίωμα στη χώρα τους. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στους εκλογείς, πέραν του νομοθετικού έργου, να ταυτίζουν την εργασία του βουλευτή με μια δράση για την περιφέρειά του. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπήρξε έτσι ένας από τους χώρους όπου αναπτύχθηκαν οι ιδέες σύμφωνα με τις οποίες η επιτυχία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης εξαρτάται στενά από την ομοιογενή ανάπτυξη των ευρωπαϊκών περιφερειών.

Αυτές οι περιφέρειες συμμετείχαν σε μεγάλο βαθμό στις διαβουλεύσεις που έγιναν πριν αρχίσει να ισχύει η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και έτσι ορισμένες από τις ιδέες που εξέφρασαν περιλαμβάνονται σ' αυτή.

Εδώ και λίγο καιρό, οι περιφέρειες συμμετέχουν απευθείας στις αποφάσεις όσον

αφορά τις υποθέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω της Επιτροπής των Περιφερειών. Αυτό το όργανο που δημιουργήθηκε το 1994 είναι πράγματι, με τα 189 μέλη του, το αντιπροσωπευτικό όργανο της τοπικής αυτοδιοίκησης των δώδεκα κρατών μελών. Έχει συμβουλευτικό ρόλο στις μεγάλες κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκφράζει την άποψη των περιφερειών για τα μεγάλα θέματα της μελλοντικής Ευρώπης.

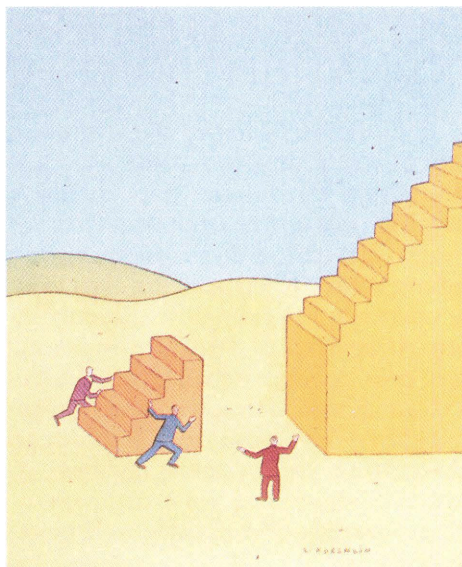
Αλλά πέρα από τον πλούτο που αποτελεί για την Ευρώπη η ποικιλομορφία των περιφερειών και η ολοένα και μεγαλύτερη συμμετοχή τους στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση, μία από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη είναι να μειώσει τις προφανείς διαφορές στο επίπεδο της ανάπτυξης.

II. Η εσωτερική συνοχή, μείζων στόχος της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που άρχισε να ισχύει την 1η Νοεμβρίου 1993, επιβεβαιώνει την προτεραιότητα που δόθηκε στην πολιτική της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Η πολιτική αυτή έχει ως στόχο να μετριάσει τις ανισότητες στην ανάπτυξη και να δώσει τη δυνατότητα στις περιφέρειες να επωφεληθούν καλύτερα από την ενιαία αγορά, και στη συνέχεια, μεσοπρόθεσμα, από το ενιαίο νόμισμα. Η επιτακτική ανάγκη για αλληλεγγύη εκφράζεται με την εφαρμογή φιλόδοξων περιφερειακών πολιτικών, που έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τις λιγότερο ευημερούσες περιφέρειες να καλύψουν την καθυστέρησή τους, να μετατρέψουν τις δραστηριότητές τους ή να διατηρήσουν τον τρόπο διαβίωσής τους.

«Η συμμετοχή των περιφερειών στην οικοδόμηση της Ευρώπης αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας. Μ' αυτό τον τρόπο πλησιάζουμε τον στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αντλεί, κυρίως, τη δύναμή της από την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική παράδοση των περιφερειών και τη συνοχή της από το σεβασμό αυτής της παράδοσης.

Jacques Delors, Ομιλία στη Βουλή και στη Γερουσία της Βαυαρίας, Μόναχο, 1.2.91.

Αν συγκρίνουμε το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων των περιφερειών της Ευρώπης, θα δούμε ότι το επίπεδο των πλουσιότερων περιφερειών της Κοινότητας, του Αμβούργου και της Ile-de-France, είναι τέσσερις φορές υψηλότερο από το επίπεδο των φτωχότερων περιφερειών, που βρίσκονται κυρίως σε τέσσερις χώρες, στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στην Πορτογαλία και στην Ιρλανδία. Είναι σαφές ότι αν εξακολουθήσουν να υπάρχουν αυτές οι διαφορές, ο κίνδυνος για το μέλλον της Ένωσης θα είναι μεγάλος. Είναι επίσης σημαντικό να εξυψωθεί το βιοτικό επίπεδο των φτωχότερων περιφερειών ώστε να μπορέσουν οι κάτοικοί τους να έχουν πρόσβαση στα προϊόντα των πιο αναπτυγμένων περιφερειών. Δεν πρόκειται μόνο για ένα πρόβλημα αλληλεγγύης αλλά και για μια οικονομική αναγκαιότητα που αφορά το σύνολο της Ευρώπης. Γι' αυτό, ένα τμήμα του πλούτου ορισμένων περιφερειών ανακατανέμεται, μέσω του προϋπολογισμού της Ένωσης, προς τις πιο μειονεκτικές περιφέρειες.

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις περιφέρειες της Ελλάδας το 1991

Χώρα	ΑΕΠ	Περιφέρεια	ΑΕΠ
EUR 12	100	ΕΛΛΑΔΑ	49
1. Βέλγιο	108	Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	45
2. Δανία		Κεντρική Μακεδονία	47
3. Γερμανία	106	Δυτική Μακεδονία	48
4. Ελλάδα	49	Ήπειρος	38
5. Ισπανία	80	Ιόνια Νησιά	44
6. Γαλλία	115	Δυτική Ελλάδα	43
7. Ιρλανδία	72	Πελοπόννησος	49
8. Ιταλία	106	Αττική	55
9. Λουξεμβούργο	131	Θεσσαλία	45
10. Ολλανδία	104	Στερεά Ελλάδα	60
11. Πορτογαλία	60	Βόρειο Αιγαίο	36
12. Ηνωμένο Βασίλειο	98	Νότιο Αιγαίο	49
		Κρήτη	45
Περισσότερο Αναπτυγμένες Περιφέρειες		Λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες	
1. Αμβούργο (D)	209	1. Alentejo (P)	36
2. Ile de France (F)	172	2. Βόρειο Αιγαίο	36
3. Βρυξέλλες (B)	171	3. Ήπειρος	38
4. Βρέμη (D)	159	4. Guadeloupe (F)	38
5. Έσση (D)	149	5. Centro (P)	42

ΣΗΜ.:

1. Το ΑΕΠ εκφράζεται ως ΠΑΔ (πρότυπο αγοραστικής δύναμης - κοινή μονάδα, που αντιπροσωπεύει τον ίδιο όγκο αγαθών και υπηρεσιών για κάθε χώρα), με κοινοτικό μέσο όρο = 100

2. Τα νέα «Länder» της Γερμανίας περιλαμβάνονται στην αξιολόγηση των στοιχείων.

ΠΗΓΗ: EUROSTAT

Αυτή η δράση συγκεντρώνεται κατά προτεραιότητα σε τρεις άξονες που αντιστοιχούν σε τρεις σαφώς προσδιορισμένους τύπους περιφερειακών προβλημάτων:

- **Ανάπτυξη των περιφερειών στις νότιες και δυτικές περιοχές της Κοινότητας (τα 2/3 της Ισπανίας, η Νότια Ιταλία, η Ελλάδα, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και η Βόρεια Ιρλανδία, ορισμένες περιφέρειες της Γαλλίας) στις οποίες προστίθενται τα νέα γερμανικά Länder.**
- **Αναδιάρθρωση των περιφερειών όπου παρατηρείται το φαινόμενο της βιομηχανικής παρακμής, οι οποίες συγκεντρώνουν περισσότερο από το 16% του κοινοτικού πληθυσμού.**

- **Προστασία των ευαίσθητων ή με μειωμένο πληθυσμό αγροτικών περιοχών, δηλαδή το 5% του κοινοτικού πληθυσμού.**

Οι ενισχύσεις που παρέχονται για την περιφερειακή ανάπτυξη στηρίζονται σε τρεις αρχές που εγγυώνται τη σωστή χρήση των κεφαλαίων:

- **Η επικουρικότητα συνεπάγεται ότι οι ευθύνες πρέπει να ασκούνται στο επίπεδο που βρίσκεται πιο κοντά προς την πραγματικότητα. Κατά συνέπεια, οι αναπτυξιακές ανάγκες στις οποίες προσαμόζονται τα προγράμματα που χρηματοδοτεί**

η Κοινότητα, προσδιορίζονται από τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες.

- Η εταιρική σχέση σημαίνει ότι όλοι οι φορείς, εθνικοί, περιφερειακοί και τοπικοί συμμετέχουν στην προετοιμασία και στην εκτέλεση των προγραμμάτων και φροντίζουν για τη σωστή υλοποίησή τους.
- Η προσθετικότητα προϋποθέτει ότι η ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προστίθεται στις χρηματοδοτικές προσπάθειες της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά δεν τις αντικαθιστά, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

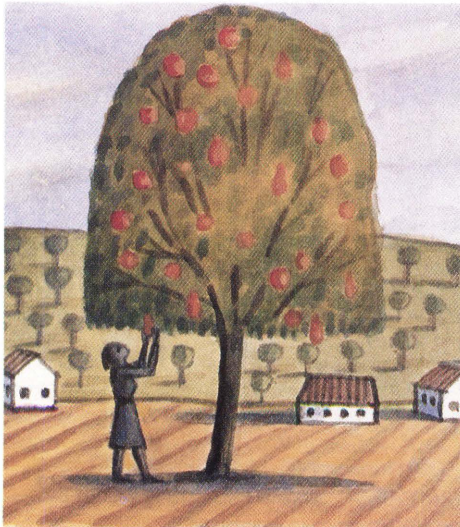
Πάνω σε αυτές τις βάσεις, η Κοινότητα παρεμβαίνει με δύο κύρια μέσα που είναι το Ταμείο Συνοχής και τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Το Ταμείο Συνοχής, που εξειδικεύεται βασικά στις υποδομές μεταφοράς και την προστασία του περιβάλλοντος, πρέπει να βοηθήσει τις τέσσερις φτωχότερες χώρες να προσεγγίσουν τους εταίρους τους με μια κίνηση οικονομικής σύγκλισης. Αυτό αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να συμμετάσχουν στην τελική φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και στη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος. Κατά την

περίοδο 1993-1999 ο προϋπολογισμός του Ταμείου Συνοχής θα είναι 15,1 δισεκατομμύρια ECU.

Τα διαρθρωτικά ταμεία, από την πλευρά τους, αποτελούν τη σημαντικότερη συνεισφορά της Ένωσης στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 25% του προϋπολογισμού της και κατανέμονται σε τρεις ξεχωριστούς τομείς, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ).

Τα 2/3 περίπου των χρηματοδοτήσεων των διαρθρωτικών ταμείων αφιερώνονται στις περιφέρειες προτεραιότητας που υπάρχουν σε όλα τα κράτη μέλη με εξαίρεση το Λουξεμβούργο και τη Δανία. Για την περίοδο 1993-1999, ο προϋπολογισμός των διαρθρωτικών ταμείων θα είναι 141 δισεκατομμύρια ECU, που θα διατεθούν για διαφορετικές δράσεις όπως η επαγγελματική κατάρτιση, η προστασία του περιβάλλοντος, η διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στο αγροτικό περιβάλλον, η βελτίωση του επιπέδου των εξοπλισμών σε υποδομές ή ο εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων και η ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης.

Έτσι η προσπάθεια αλληλεγγύης της Ένωσης προς τις φτωχότερες περιφέρειες είναι σημαντική. Παρόλο που αντιπροσωπεύουν, το 1993 μόνο το 0,3% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος του συνόλου των κρατών μελών, οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων καθώς και τα άλλα μέσα παρέμβασης μπορούν να αποτελέσουν το 3% και μάλιστα το 4% του ΑΕΠ ορισμένων χωρών, συνεισφέροντας σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη τους και στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης των πολιτών τους.

III. Περιφερειακές πολιτικές πριν απ' όλα στην υπηρεσία των πολιτών

Η σημασία των περιφερειών για την ευρωπαϊκή οικονομική και η προσπάθεια για την περιφερειακή ανάπτυξη την οποία καταβάλλει η Ένωση, είναι αναγνωρισμένη και ιδιαίτερα σημαντική. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στο ότι η κοινοτική δράση θέλει να τεθεί στην υπηρεσία των πολιτών και να βοηθήσει στη βελτίωση της καθημερινής ζωής τους. Έτσι πολλά κοινοτικά προγράμματα αναφέρονται στις πιο διαφορετικές πλευρές των δραστηριοτήτων των πολιτών.

Οι νέοι, μελλοντικοί πρωταγωνιστές της ζωής των περιφερειών πρέπει να έχουν την ευκαιρία να γνωριστούν καλύτερα. Αυτός είναι ο στόχος του προγράμματος ERASMUS, που προσφέρει σε φοιτητές από διαφορετικές χώρες τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους στα πανεπιστήμια άλλων ευρωπαϊκών χωρών και να αποκτήσουν γνώσεις και ιδέες τις οποίες θα μπορέσουν αργότερα να αξιοποιήσουν στην πατρίδα τους. Το ίδιο ισχύει και με την εκμάθηση των γλωσσών της Ένωσης, χάρη στο πρόγραμμα LINGUA. Αλλά ο συνδυασμός ιδεών και τεχνογνωσίας εκφράζεται ακόμα πιο έντονα με τα προγράμματα-πλαίσια έρευνας και ανάπτυξης, όπως το SPRINT, που δίνουν τη δυνατότητα για στε-

νή συνεργασία μεταξύ εργαστηρίων, πανεπιστημίων και επιχειρήσεων και μάλιστα των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, σε τεχνολογικά προγράμματα για το μέλλον.

Έχει επίσης σημασία οι πολίτες να αισθάνονται ότι υποστηρίζονται στην εύλογη επιθυμία τους να ζουν και να εργάζονται στην περιφέρεια καταγωγής τους. Έτσι η δημιουργία διευρωπαϊκών δικτύων, τόσο στους υλικούς τομείς, όπως η υποδομή μεταφορών, όσο και στους άυλους τομείς της διαβίβασης των πληροφοριών, θα διευκολύνει μεσοπρόθεσμα την άρση της απομόνωσης των πιο απομακρυσμένων ή περιφερειακών περιοχών, και θα περιορίσει το φαινόμενο της εγκατάλειψής τους. Επίσης, στο ίδιο πνεύμα δίνεται προτεραιότητα από το πρόγραμμα LEADER στην παραμονή των αγροτών στις πλέον ευάλωτες αγροτικές περιοχές όπως είναι οι ορεινές περιοχές, αφού ληφθεί υπόψη ο προφανής ρόλος τους για την προστασία του περιβάλλοντος.

Η κοινοτική βοήθεια αποβλέπει επίσης στο να προωθήσει την πρόσβαση νέων κατηγοριών οικονομικών παραγόντων στην εργασία. Αυτή είναι ιδιαίτερα η περίπτωση του προγράμματος NOW που αποβλέπει στο να ανοίξει περισσότερο τον κόσμο της εργασίας στις γυναίκες, στις λιγότερο πλούσιες περιφέρειες της Ένωσης.

Η συμμετοχή σ' αυτές τις δράσεις θα επιτρέψει στους πολίτες όλων των περιφερειών της Ευρώπης, με τις ιδιαιτερότητές τους και το δικό τους πολιτισμό να γνωριστούν καλύτερα, να αποκτήσουν μεγαλύτερη αμοιβαία κατανόηση και να προωθήσουν την ιδέα μιας ενωμένης και ισχυρής Ευρώπης με όλες τις ιδιαιτερότητές της.

«Για να είναι αποτελεσματική, ζωντανή και πιο δημοκρατική αυτή η Ευρώπη, θα πρέπει όχι μόνο να ενώσει τους λαούς και να συνδέσει τα κράτη-έθνη, αλλά και να βοηθήσει στη μεγαλύτερη συμμετοχή των περιφερειών στην κοινοτική ζωή».

Jacques Delors, Παρέμβαση στην 73 Διεθνή Εμπορική Έκθεση της Λυών, 6.4.91.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Από τον πρώτο χρόνο ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (1981) οι περιφέρειες της χώρας επωφελήθηκαν από σημαντικές εισροές κοινοτικών πόρων, προερχόμενων κυρίως από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Ένας πολύ σημαντικός σταθμός, τόσο από ποσοτική όσο και από ποιοτική άποψη, για τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπέρ των περιφερειών της χώρας, ήταν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.), που ξεκίνησαν το 1986 και ολοκληρώθηκαν το 1992. Τα ΜΟΠ έθεσαν για πρώτη φορά το στόχο της υλοποίησης στην πράξη, μιας ολοκληρωμένης μεσοπρόθεσμης προσπάθειας για την ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας.

Ορόσημο για την αναπτυξιακή προσπάθεια των περιφερειών της Ελλάδας αλλά και όλης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αποτέλεσε το έτος 1988. Τότε αποφασίστηκε η ριζική μεταρρύθμιση της λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων και η σταδιακή αύξηση μέχρι διπλασιασμού των πόρων τους την περίοδο 1987-1993. Η μεταρρύθμιση επιπλέον πρόβλεπε ότι την ευθύνη τόσο για τον προγραμματισμό, όσο και για την υλοποίηση των αναπτυξιακών δράσεων και προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, μοιράζονται αφενός οι εθνικές και περιφερειακές αρχές της χώρας και αφετέρου η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Με αυτόν τον γνώμονα συντάχθηκε, εγκρίθηκε και υλοποιήθηκε το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) 1989-1993, το οποίο καθόρισε τις προτεραιότητες ανάπτυξης της Ελλάδας και τα ποσά που διέθεσε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα για το σκοπό αυτόν κατά τη συγκεκριμένη περίοδο.

Ο απολογισμός από την εφαρμογή του ΚΠΣ 1989-1993 για την Ελλάδα και τις περιφέρειές της είναι αναμφισβήτητα θετικός. Έγινε δυνατή η απορρόφηση του συνόλου σχεδόν του ποσού που είχε διατεθεί για την Ελλάδα δηλαδή 7,2 δισ. ECU ή άνω των 8 δισ ECU αν συνηπολογισθεί η συμμετοχή της Ελλάδας στις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες. Επιτρέ-

πεται λοιπόν κάθε αισιοδοξία, και για την περαιτέρω αξιοποίηση των πόρων του 2ου ΚΠΣ συνολικού ύψους άνω των 19 δισ ECU για την περίοδο 1993-1999.

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1989-1993: Ένα μεγάλο βήμα μπροστά!

Σήμερα, σχεδόν όλοι οι Έλληνες έχουν περάσει από κάποιον νέο δρόμο ή έχουν ήδη χρησιμοποιήσει κάποιο άλλο νέο έργο που χρηματοδοτήθηκε από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1989-93.

Τα έργα του μετρό της Αθήνας, τα έργα στους οδικούς άξονες Αθήνας - Θεσσαλονίκης και Αθήνας - Κορίνθου, τα έργα εκσυγχρονισμού του σιδηροδρομικού άξονα Αθηνών - Θεσσαλονίκης και η αγορά των νέων συρμών «Inter city», είναι τρία από τα πλέον χαρακτηριστικά παραδείγματα μεγάλων έργων, που αποτελούν τμήμα του «Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης» 1989-1993.

Σε αυτά θα πρέπει να προστεθεί ένας μεγάλος αριθμός επιπλέον έργων μικρότερου μεν μεγέθους, μεγάλης όμως σημασίας, τα

Έργα του ΜΕΤΡΟ της Αθήνας

οποία πραγματοποιούνται σε κάθε μία από τις δεκατρείς περιφέρειες της χώρας. Δρόμοι, νοσοκομεία, σχολεία, αρδεύσεις, υδρεύσεις, αποχετεύσεις, μονάδες βιολογικού καθαρισμού, λιμάνια, αεροδρόμια συμπληρώνουν την αισιόδοξη εικόνα ανάπτυξης που προσδίδει το Κ.Π.Σ. στις περιφέρειες της Ελλάδας.

Όμως, το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1989-1993 δεν εξαντλείται στα έργα υποδομής. Περιλαμβάνει ακόμη, τέσσερεις κύριους άξονες:

Την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και των αγροτικών περιοχών, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, την ανάπτυξη του τουρισμού και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων.

Όσον αφορά τον γεωργικό τομέα, οι παρεμβάσεις του Κ.Π.Σ. 1989-1993 αφορούν κυρίως μέτρα αναδιάρθρωσης καλλιεργειών καθώς και τοπικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών, έρχονται δε να προστεθούν στις γνωστές εγγυημένες τιμές των προϊόντων και στις άλλες ενισχύσεις τις οποίες λαμβάνει ο Έλληνας αγρότης στα πλαίσια της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.). Έτσι, με το Κ.Π.Σ. 1989-1993 υλοποιήθηκε ένας μεγάλος αριθμός αρδευτικών έργων σ' όλη τη χώρα, υλοποιήθηκαν τα προγράμματα «φυλλοξήρα» στην Κρήτη και «βερικόκκα» στην Πελοπόννησο, οι δράσεις ανασύστασης των ελαιώνων και προστασίας των δασών σε εθνική κλίμακα, καθώς και το πρόγραμμα πρόωρης συνταξιοδότησης των αγροτών. Εξάλλου, με το πρόγραμμα "LEADER" δημιουργήθηκαν 26 συνολικά «άνωνμες εταιρείες τοπικής ανάπτυξης» σε όλη τη χώρα, που δραστηριοποιήθηκαν για την προώθηση του αγροτουρισμού, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές, καθώς και για τη βελτίωση της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, δημιουργήθηκαν ή βελτιώθηκαν βιομηχανικές ζώνες, χρηματοδοτήθηκε η επιδότηση επενδύσεων στο πλαίσιο

του αναπτυξιακού νόμου 1892/90 και τέλος υλοποιήθηκε ένα εκτεταμένο πρόγραμμα «ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης» του προσωπικού των επιχειρήσεων, το οποίο συνέβαλε σαφώς στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.

Στον τομέα της αξιοποίησης των ανθρώπινων πόρων, οι παρεμβάσεις που έγιναν τόσο για τη βελτίωση της υποδομής κατάρτισης και εκπαίδευσης αλλά και οι ίδιες οι ενέργειες κατάρτισης που έγιναν σε όλους ανεξαιρέτως τους τομείς (δημόσια διοίκηση, ενέργεια, μεταφορές, τράπεζες και ασφαλίσεις, τηλεπικοινωνίες, τουρισμός, κλπ.) είναι πολυάριθμες και αφορούν δεκάδες χιλιάδες νέους, ανέργους, σπουδαστές και στελέχη επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα για την περίοδο 1990-1993 διετέθησαν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για ελληνικά προγράμματα 1,6 δισ ECU. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι θετικές επιπτώσεις αυτής της συστηματικής προσπάθειας κατάρτισης δεν θα αργήσουν να φανούν, τόσο στην ελληνική οικονομία όσο και στην ελληνική κοινωνία γενικότερα.

Η Πρόκληση του 2000 για την Ελλάδα: Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Κ.Π.Σ.) 1994-1999

Συνέχεια και κορύφωση της κοινής προσπάθειας Ελλάδας - Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη της χώρας και των περιφερειών της, που ξεκίνησε εδώ και δεκατρία χρόνια, θα αποτελέσει η αξιοποίηση των πόρων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.) 1994-1999 και του Ταμείου Συνοχής (Τ.Σ.) 1993-1999.

Η διαδικασία κατάρτισης του 2ου Κ.Π.Σ. βρίσκεται σε εξέλιξη με βάση τις προτάσεις της Ελληνικής κυβέρνησης. Οι μεταφορές, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, περιβάλλον και καθώς και η ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού και η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας είναι οι κυριότεροι από τους τομείς στους οποίους θα δοθεί έμφαση στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας μέχρι το 1999 με την βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η περιφέρεια Ηπείρου αποτελείται από τους νομούς: Άρτας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας και Πρέβεζας. Έχει συνολική επιφάνεια 9.203 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 6,9% της συνολικής έκτασης της χώρας) και πληθυσμό 339.200 κατοίκους (απογραφή 1991, ποσοστό 3,4% του συνολικού πληθυσμού της χώρας).

Χαρακτηριστικό της περιφέρειας αποτελεί η έντονα ορεινή μορφολογία του εδάφους της (74% αυτού είναι ορεινό και 15% ημιορεινό) που έχει ως αποτέλεσμα τη δυσχερή προσπέλαση πολλών περιοχών. Σημαντική είναι η παρουσία βοσκοτόπων (52%), δασών (26%) και επιφανειακών υδάτων (3,2%), ενώ περιορισμένη θεωρείται η γεωργική γη, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της χώρας (14% έναντι 29,8% αντίστοιχα).

Στη διάρκεια της δεκαετίας 1981-1991 ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 0,44% (έναντι 0,53% μέσο όρο Ελλάδας), αλλά η Ήπειρος εξακολουθεί να είναι μια πολύ αραιοκατοικημένη περιφέρεια.

Το 42,5% του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή, το 20,1% στο δευτερογενή και το 37,4% στον τριτογενή τομέα. Η συμμετοχή του κάθε τομέα στη σύνθεση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος είναι: πρωτογενής 21,9%, δευτερογενής 25,1% και τριτογενής 53,0%.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Τα αναπτυξιακά προγράμματα που υλοποιήθηκαν στην Περιφέρεια Ηπείρου κατά τα τελευταία χρόνια εγκαινίασαν μια προσπάθεια ολοκληρωμένης ανάπτυξης. Με την υποστήριξη και τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έγινε η αρχή για την επίλυση χρονίων προβλημάτων και την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιφέρειας.

Οι κύριοι στόχοι που τέθηκαν ήταν οι εξής:

1. Βελτίωση του επιπέδου υποδομών.
2. Προστασία και διαφύλαξη της περιβαλλοντολογικής εικόνας της περιοχής - βελτίωση της ποιότητας ζωής.
3. Αξιοποίηση των δυνατοτήτων και πόρων της περιφέρειας (ανθρώπινοι πόροι).
4. Βελτίωση της αποδοτικότητας των παραγωγικών πόρων της περιφέρειας.

1. Βελτίωση του επιπέδου υποδομών

Στα πλαίσια του πρώτου στόχου το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης χρηματοδότησε μεγάλης κλίμακας έργα για την άρση της απομόνωσης της περιφέρειας από την υπόλοιπη Ελλάδα και την Ευρώπη, καθώς και έργα βελτίωσης του ενδοπεριφερειακού δικτύου.

Πραγματοποιήθηκαν έργα βελτίωσης στο οδικό δίκτυο, τόσο στους κάθετους άξονες Κακκαβιά - Γιάννενα - Αντίρριο & Ηγουμενίτσα - Πρέβεζα (παραλιακός), όσο και στον άξονα Άρτα - Καρδίτσα και Γιάννενα - Κόνιτσα - Κοζάνη. Έργα βελτίωσης έγιναν επίσης στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας και στον αερολιμένα Ιωαννίνων (υπηρεσίες).

Εξαιρετικής σημασίας για τη βελτίωση των υποδομών μεταφορών της περιφέρειας είναι η κατασκευή της σήραγγας Ανωγείου - Μετσόβου και οι προσπελάσεις που αποτελούν τμήματα της Εγνατίας οδού (η οποία είναι διευρωπαϊκής σημασίας έργο).

Ένα σημαντικό επίσης έργο στον ενεργειακό τομέα είναι ο Υδροηλεκτρικός σταθμός (ΥΗΣ) των Πηγών Αώου (2x110 MW).

2. Βελτίωση Ποιότητας Ζωής - Περιβάλλον

Ένας σημαντικός αριθμός έργων που αναφέρονται στη βελτίωση του επιπέδου ζωής των κατοίκων της περιφέρειας στοχεύουν στην αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας. Στα πλαίσια αυτά κατασκευάστηκε το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, 700 κλινών, το Νοσοκομείο

Βιολογικός καθαρισμός πόλεως Ιωαννίνων.

Άρτας (συνεχίζεται), πέντε Κέντρα Υγείας και έγιναν επεκτάσεις και εκσυγχρονισμός εξοπλισμού των Νοσοκομείων Χατζηκώστα - Ιωαννίνων, Φιλιατών - Πρεβέζης.

Επίσης, έγιναν σημαντικά έργα, τα οποία συντελούν στη βελτίωση των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης και κατασκευάστηκαν οι εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών (Ιωαννίνων, Άρτας, Πρέβεζας, κ.λπ.).

Αξιόλογες ήταν οι παρεμβάσεις για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιφέρειας, την προστασία των δασών και των μοναδικών υδροβιότοπων της Αμβρακίας, του Λούρου, του Δρυμού Βίκου - Αίγινου κ.λπ.

3. Ανθρώπινοι Πόροι

Βαρύνοντα ρόλο για την οικονομία και την οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας διαδραματίζει το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Χρηματοδοτήθηκε η βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής του, όπως το κτιριακό συγκρότημα της Ιατρικής Σχολής, η Β΄ Φοιτητική Εστία, η αποπεράτωση κτιριακών εγκαταστάσεων και ο εξοπλισμός των χώρων του Πανεπιστημίου.

Για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της περιφέρειας πραγματοποιήθηκαν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), τα οποία

συνέτειναν στη βελτίωση του επιπέδου εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού και στην καταπολέμηση της ανεργίας. Για την περίοδο 1990-93 διατέθηκαν από το ΕΚΤ 13 εκατ. ECU περίπου ενώ συμμετείχαν στα προγράμματα 11.000 άτομα περίπου. Χρηματοδοτήθηκε η δημιουργία κτιριακής και τεχνικής υποδομής στα ΣΕΥΠ, καθώς και σε μονάδες Μέσης και Στοιχειώδους εκπαίδευσης.

4. Βελτίωση των πλουτοπαραγωγικών πόρων

Οι παρεμβάσεις για την αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων της Περιφέρειας είχαν τρεις άξονες:

- Ο πρώτος άξονας αφορούσε τον πρωτογενή τομέα, που αποτελεί την κύρια συνιστώσα της οικονομίας της περιφέρειας, με δράσεις που αναφέρονται στην προστασία και αξιοποίηση του δασικού πλούτου, στη μετεγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων, στην ανάπτυξη της αλιείας και στην καθιέρωση ειδικών κινήτρων.
- Ο δεύτερος άξονας αφορούσε την ανάπτυξη της βιοτεχνίας και βιομηχανίας με την καθιέρωση κινήτρων και την αποπεράτωση των υποδομών στις Βιομηχανικές Περιοχές (ΒΙ.ΠΕ.). Επενδυτικό ενδιαφέρον παρουσιάστηκε στη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, στην εξόρυξη και επεξεργασία μαρμάρου.
- Ο τρίτος άξονας αφορούσε τον τουρισμό, όπου με την καθιέρωση κινήτρων αυξήθηκε η δυναμικότητα της περιφέρειας σε καταλύματα. Με την υλοποίηση έργων και δράσεων έγινε αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της περιοχής για την ανάπτυξη διαφόρων μορφών τουρισμού (ορεινός, θαλάσσιος, ιαματικός κ.λπ.) στα Ζαγόρια, στην Κόνιτσα, στο Μέτσοβο, στα παράλια του Ιονίου κ.λπ. Σημαντική ήταν η παρέμβαση για την ανάδειξη - προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιφέρειας (Δωδώνη, Νικόπολη, Ιωάννινα, Ζαγόρια κ.λπ.).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι η μικρότερη σε έκταση και πληθυσμό περιφέρεια της χώρας. Η συνολική της έκταση είναι 2.309 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 1,8% της συνολικής επιφάνειας της χώρας) και ο πληθυσμός της 191.000 κάτοικοι (απογραφή 1991, ποσοστό 1,9% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας). Περιλαμβάνει 32 νησιά, που αποτελούν το 15% του συνόλου των κατοικημένων νησιών της χώρας. Αποτελείται από τους νομούς: Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλλονιάς και Ζακύνθου.

Κατά τη δεκαετία 1981-1991 ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξήθηκε, με ρυθμό λίγο μικρότερο του μέσου όρου της χώρας (4,6% στα Ιόνια έναντι 5,3% στο σύνολο της χώρας). Η περιφέρεια έχει υψηλή μέση πληθυσμιακή πυκνότητα (82,8 κάτοικοι ανά τ.χλμ. έναντι 77,7 μέσου όρου της χώρας). Το 55% του πληθυσμού της (105.000 κάτοικοι) είναι συγκεντρωμένο στην Κέρκυρα.

Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται (στοιχεία 1991) το 37,6% του εργατικού δυναμικού της περιφέρειας. Στο δευτερογενή το 16,2%. Τέλος ο τριτογενής τομέας εμφανίζει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη στην περιφέρεια, με αύξηση του ποσοστού του στη συνολική απασχόληση από 22% το 1971 σε 42,6% το 1991. Η συμβολή των τομέων στο σχηματισμό του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (Α.Π.Π.), το 1991, ήταν: 20,6% πρωτογενής, 16,3% δευτερογενής και 63,1% ο τριτογενής.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Η κύρια παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων σε περιφερειακό επίπεδο έγινε μέσω του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) 1989-1993. Παράλληλα υπήρξαν δράσεις από το ΜΟΠ Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου, και τα κοινοτικά προγράμματα Envrég και Interreg.

Ο βασικός άξονας παρέμβασης ήταν η προσπάθεια ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιό-

τητας του τουρισμού, κυρίως μέσω της δημιουργίας και βελτίωσης των υποδομών.

Παράλληλα επιδιώχθηκε η ενίσχυση των υπόλοιπων οικονομικών δραστηριοτήτων κυρίως στην ύπαιθρο.

1. Ορθολογική οργάνωση του τουριστικού τομέα

Με στόχο την επίτευξη εξισορρόπησης της γεωγραφικής κατανομής του τουρισμού, την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, την αναβάθμιση των παρεχομένων τουριστικών υπηρεσιών, την ενθάρρυνση περισσότερο επιλεκτικού τουρισμού και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου το κύριο βάρος του ΠΕΠ απορρόφησε ο τομέας των υποδομών.

Ιδιαίτερο βάρος δόθηκε στα συγκοινωνιακά έργα, στην ανάπτυξη νέων και βελτίωση υπαρχουσών εγκαταστάσεων ύδρευσης και αποχέτευσης, στην ενίσχυση των υποδομών μεταφοράς (π.χ. Οδικό δίκτυο περιοχής Σάμης, Πάλλης, Ιθάκης).

Έγινε προσπάθεια να βελτιωθεί η κατάσταση στις πύλες εισόδου για τους τουρίστες, δηλαδή στα αεροδρόμια Κέρκυρας και Ζακύνθου και στο λιμάνι της Κέρκυρας, ενώ παράλληλα βελτιώθηκε σημαντικά η κατάσταση των κυρίων οδικών αξόνων.

Για τις συγκοινωνιακές υποδομές τα σημαντικότερα έργα ήταν ο επιβατικός σταθμός των αεροδρομίων Κέρκυρας και Ζακύνθου, η παράκαμψη της Λευκίμμης, η παράκαμψη του αεροδρομίου της Κέρκυρας κλπ. Συγχρόνως, κατασκευάστηκαν ή βελτιώθηκαν μια σειρά από μικρά λιμάνια (π.χ. Λιμάνι Λυγιάς, Μικρά λιμάνια Σύβοτα - Νικιάνα στη Λευκάδα κ.λπ.).

Στον τομέα έργων ύδρευσης - αποχέτευσης εκτελέστηκαν έργα όπως η ύδρευση παραλιακών κοινοτήτων Άξονα Λευκάδας - Βλυχού στην Λευκάδα, ύδρευση Συνδέσμου Μακρινιώτικων - Διβάρων στη Κεφαλλονιά κ.λπ. Σημαντικά επίσης έργα στον τομέα αυτόν ήταν οι πρώτες φάσεις των βιολογικών καθαρισμών Κέρκυρας και Ζακύνθου και η ολοκλήρωση του βιολογικού καθαρισμού Μπενιτσών στην Κέρκυρα.

Στον τομέα των έργων κοινωνικής σημασίας μπορούν να αναφερθούν το Άσυλο χρονίως πασχόντων η «Πλατυτέρα» στην Κέρκυρα, η μετατροπή του κτιρίου Καστελέτο σε παράρτημα της Εθνικής Πινακοθήκης και μια σειρά σχολεία και παιδικό σταθμό σε όλους τους νομούς.

Παράλληλα, εκτελέστηκαν έργα κοινωνικής υποδομής, εκπαίδευσης και πολιτισμού (π.χ. Σχολικό Κέντρο Αγρού στην Κέρκυρα, Γυμνάσιο - Λύκειο Λευκάδας, Θέατρο - Πολιτιστικό Κέντρο Λευκάδας, βελτίωση και επέκταση Γενικού Νοσοκομείου Ζακύνθου, αποπεράτωση υπαίθριου Δημοτικού Θεάτρου Ζακύνθου κλπ.).

2. Ενίσχυση των υπόλοιπων οικονομικών δραστηριοτήτων (κυρίως στην ύπαιθρο)

Στα πλαίσια ενίσχυσης του παραγωγικού ιστού του πρωτογενή τομέα και ενίσχυσης της υποδομής και της οργάνωσης του δευτερογενή τομέα, η αναπτυξιακή προσπάθεια κατευθύνθηκε κυρίως στην κατασκευή αρδευτικών έργων, αγροτικών δρόμων, αλιευτικών καταφυγίων κλπ. Συγχρόνως, επιδιώχθηκε η κατάρτιση του εργατικού δυναμικού σε διάφορους τομείς της οικονο-

μίας, με έμφαση στην χρήση Η/Υ και στην παραδοσιακή χειροτεχνία. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) κατά την περίοδο 1990-93 διέθεσε περίπου 6 εκατ. ECU για προγράμματα της Περιφέρειας στα οποία μετείχαν περίπου 5.000 άτομα.

Όσον αφορά το ΜΟΠ, οι σημαντικότερες παρεμβάσεις ήταν:

Η κατασκευή του λιμανιού Λευκίμμης στη Νότια Κέρκυρα, το οποίο υπήρξε ο καθοριστικός παράγοντας μιας νέας πορθμειακής γραμμής σύνδεσης της Κέρκυρας με την απέναντι ακτή.

Η βελτίωση της μαρίνας Γουβιών στην Κέρκυρα.

Η αναπαλαίωση ενός παλιού αρχοντικού στην Ζάκυνθο για να χρησιμοποιηθεί ως μουσείο και ως πνευματικό κέντρο.

Η κατασκευή κτιρίων του ΙΚΑ στην Κέρκυρα και στην Ζάκυνθο.

Τέλος, από το Enpireg χρηματοδοτήθηκαν τρεις βιολογικοί καθαρισμοί (Λευκίμμης στην Κέρκυρα, Ληξουρίου και Αργοστολίου στην Κεφαλλονιά) και από το Interreg ένα Συνεδριακό Κέντρο, ελικοδρόμιο στα μικρά νησιά και βελτιώσεις στο αεροδρόμιο της Κέρκυρας.

Βιολογικός καθαρισμός Μπενιτσών στην Κέρκυρα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει συνολική επιφάνεια 11.350 τετραγωνικά χιλιόμετρα (έκτη σε έκταση περιφέρεια της χώρας, με ποσοστό 8,6% του συνόλου) και πληθυσμό 702.000 κατοίκους (απογραφή 1991, κατατάσσεται στην τέταρτη θέση από άποψη πληθυσμού, με ποσοστό 6,9% του συνόλου). Αποτελείται από τους νομούς: Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας.

Η στρατηγική θέση της περιφέρειας, δεδομένου ότι αποτελεί τον κύριο συνδετικό κρίκο της Αθήνας και Νότιας Ελλάδας αφενός με τις δυτικές νησιωτικές και ηπειρωτικές περιοχές της Ελλάδας και αφετέρου με τη Δυτική Ευρώπη και τις κοινοτικές αγορές, προσδίδει σε αυτήν σαφή συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Τη δεκαετία 1971-1981 ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξήθηκε κατά μέσο όρο 3,4%, (έναντι 11,1% μέσου όρου αύξησης της χώρας) παρουσιάζοντας μεγάλη αύξηση μόνο στο νομό Αχαΐας (14,3%). Αντίθετα, στη δεκαετία 1981-1991 ο μέσος όρος αύξησης πληθυσμού της περιφέρειας ξεπερνά σημαντικά τον εθνικό μέσο όρο (7,1% έναντι 5,4%).

Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 46,9% του εργατικού δυναμικού, στο δευτερογενή το 19,3% και στον τριτογενή το 33,8%. Η συμμετοχή κάθε τομέα στη σύνθεση του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος είναι: 23%, 29% και 48% αντίστοιχα.

Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει μεγάλη συγκέντρωση στο νομό Αχαΐας. Εντούτοις, ο προσανατολισμός της βιομηχανίας σε παραδοσιακούς κλάδους, που παρουσιάζουν σχετική ύφεση σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (το 40% των μονάδων ασχολείται με κλωστοϋφαντουργία και ένδυση και το 20% με παραγωγή μη μεταλλικών ορυκτών), είχε ως αποτέλεσμα στην σχετική αποβιομηχάνιση του νομού.

Οι μεταποιητικές μονάδες, στα προάστεια

Υδροβιότοπος Μεσολογίου

της Πάτρας και του Αιγίου, παρέχουν την αναγκαία υλική υποδομή για την δημιουργία ενός σύγχρονου πόλου βιομηχανικής ανάπτυξης σε εθνική κλίμακα. Συγχρόνως, το έμπειρο εργατοτεχνικό και διευθυντικό προσωπικό είναι σε θέση να στελεχώσει αποτελεσματικά σύγχρονες βιομηχανικές μονάδες.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Τα αναπτυξιακά προγράμματα που υλοποιήθηκαν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά τα τελευταία χρόνια, με την συγχρηματοδότηση των κοινοτικών ταμείων, συνθέτουν μια ολοκληρωμένη προσπάθεια για την ανάπτυξη της Περιφέρειας και την άμβλυση των ανισοτήτων.

Με την συγχρηματοδότηση των προγραμμάτων αυτών δόθηκε η δυνατότητα επίλυσης βασικών χρόνιων προβλημάτων τόσο σε υποδομές, όσο και στην αξιοποίηση των πόρων και του ενδογενούς δυναμικού.

Οι βασικοί στόχοι στους οποίους εστιάστηκε η χρηματοδότηση είναι:

1. Η βελτίωση των διαρθρωτικών δομών της οικονομίας.
2. Η δημιουργία επαρκούς κοινωνικής και οικονομικής υποδομής και η σύνδεση των ερευνητικών ιδρυμάτων με τις αναπτυξια-

κές δραστηριότητες της Περιφέρειας.

3. Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

4. Η βελτίωση του επιπέδου ζωής.

Στα πλαίσια των παραπάνω στόχων η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέδραμε με τα αναφερόμενα προγράμματα σημαντικά ως εξής:

I. Στην αναδιάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού και στην ανάπτυξη τεχνολογιών ώστε να εξασφαλισθεί μία αυτοτροφοδοτούμενη διαδικασία αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας και προοδευτικής βελτίωσης των συνθηκών ζωής των κατοίκων.

II. Στην προσαρμογή στις νέες συνθήκες του διεθνούς περιβάλλοντος ώστε να καταστεί δυνατόν να αντιμετωπίσει η Περιφέρεια με επιτυχία τον ανταγωνισμό από άλλες Περιφέρειες, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.

III. Στην άμεση στήριξη των εισοδημάτων και της απασχόλησης με την προώθηση δραστηριοτήτων εντάσεως εργασίας, εκπαίδευσης εργατικού δυναμικού κ.λπ.

1. Βελτίωση των διαρθρωτικών δομών της οικονομίας

Στα πλαίσια του στόχου αυτού έγιναν αναπροσαρμογές ώστε να αντιμετωπισθούν οι καταστάσεις των εξελίξεων των αγορών, όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και τον εκσυγχρονισμό των δραστηριοτήτων.

Ειδικότερα στον αγροτικό τομέα έγιναν σημαντικές παρεμβάσεις στην αναδιάρθρωση των ποικιλιών καπνού στην Αιτωλ/νία, στην αξιοποίηση ήπιων μορφών ενέργειας για παραγωγή εκτός εποχής κηπευτικών και ανθοκομικών προϊόντων, καθώς και στη βελτίωση της παραγωγικότητας των κλάδων κτηνοτροφίας και αλιείας.

2. Δημιουργία επαρκών υποδομών και σύνδεση των ερευνητικών ιδρυμάτων με τις αναπτυξιακές δραστηριότητες της Περιφέρειας.

Οι παρεμβάσεις χρηματοδοτήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυ-

ξης και αφορούν έργα για την βελτίωση των επικοινωνιών όπως τα οδικά έργα «τμήμα της Παράκαμψης Πάτρας» η κατασκευή της οποίας συνεχίζεται με χρηματοδότηση του Ταμείου Συνοχής, η Παράκαμψη Ναυπάκτου, ο δρόμος Πούντας Καλαβρύτων, τμήματα των οδών Πατρών - Τριπόλεως νότιας εισόδου Πάτρας κ.λπ. Στις θαλάσσιες μεταφορές έγιναν η βόρεια προβλήτα λιμένος Πατρών και βελτιώσεις στα λιμάνια Αστακού, Μύτικα, Μεσολογγίου.

Στον τουριστικό τομέα έγινε βελτίωση και αύξηση των τουριστικών καταλυμάτων και δημιουργία νέων βιώσιμων τουριστικών επιχειρήσεων.

Με την μερική ήδη επίλυση των προβλημάτων αυτών αξιοποιείται η θέση της Περιφέρειας στον εθνικό χώρο και προωθείται να λειτουργήσει ως κόμβος διασύνδεσης της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βασικό παράγοντα για την πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας, αποτελεί το Πανεπιστήμιο Πατρών, το οποίο χρηματοδοτήθηκε τόσο για την ανάπτυξη των υποδομών του, όσο και για την υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή. Μόνο από το κοινοτικό πρόγραμμα ESPRIT (Πληροφορική) για την περίοδο 1988-93 εγκρίθηκαν συνολικά 32 προγράμματα που χρηματοδοτήθηκαν με 4,5 εκατ. ECU.

Χαρακτηριστικά αναφέρονται η ανέγερση κτιρίων στα τμήματα Βιολογίας, Μαθηματικών και Ιατρικής, έργα υποδομής και εξοπλισμός τμημάτων του Πανεπιστημίου Πατρών, επεκτάσεις - προσθήκες στα Τ.Ε.Ι. της Περιφέρειας.

3. Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού

Για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού πραγματοποιήθηκαν προγράμματα επιμόρφωσης ύψους 15 εκατ. ECU με την συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, τα οποία συνέτειναν στην βελτίωση του επιπέδου εξειδίκευσης του εργατικού δυναμικού και στην προσαρμογή

του στις σημερινές απαιτήσεις αγοράς εργασίας. Επίσης στα πλαίσια του ΕΚΤ αντιμετωπίστηκαν και ανάγκες ομάδων πληθυσμού με ειδικά προβλήματα.

Με την υλοποίηση των έργων που περιλαμβάνονται στα προγράμματα αλλά και παράλληλα με την προώθηση, βάσει των υπάρχοντων κινήτρων, ιδιωτικών επενδυτικών έργων έγινε προσπάθεια για την διατήρηση των θέσεων εργασίας σε υπάρχουσες δραστηριότητες και αύξηση αυτών από την πραγματοποίηση νέων δραστηριοτήτων και τον εκσυγχρονισμό υπάρχοντων.

4. Βελτίωση της ποιότητας ζωής

Βελτιώθηκε το επίπεδο ζωής των κατοίκων με επεμβάσεις στην αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών στον τομέα της υγείας τόσο σε υποδομές, όσο και στην εισαγωγή σύγχρονου εξοπλισμού στα Νοσοκομεία και λοιπά ιδρύματα πρόνοιας στην Περιφέρεια με σπουδαιότερα έργα την ανέγερση και τον εξοπλισμό του Νοσοκομείου Αιγίου.

Σημαντικές επίσης ήσαν οι επεμβάσεις στην

προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με την κατασκευή κυρίως δασικών έργων.

Πραγματοποιήθηκαν έργα βελτίωσης των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης στα αστικά κυρίως κέντρα όπως στην Πάτρα, Αμαλιάδα, Πύργο κ.λπ.

Επίσης στα πλαίσια των προγραμμάτων ανταλλαγών φοιτητών ERASMUS και LINGUA την περίοδο 1984-93, 400 έλληνες φοιτητές ενισχύθηκαν για την πραγματοποίηση μέρους των σπουδών τους σε Πανεπιστήμια χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ 550 φοιτητές από τις χώρες αυτές ήλθαν στα Πανεπιστήμια της Περιφέρειας.

Τέλος σε τρεις περιπτώσεις καταστροφών από σεισμούς η Ευρωπαϊκή Ένωση έσπευσε να συνδράμει τους πληγέντες με επείγουσα συμβολική ανθρωπιστική βοήθεια. Πρόκειται για τις περιπτώσεις των σεισμών της Ηλείας (16.10.88), Πύργου (26.3.93) και Πατρών (14.7.93) όπου τα αντίστοιχα ποσά της ανθρωπιστικής βοήθειας ήταν 52, 105 και 135 εκατ. δραχμές.

Το Νοσοκομείο Αιγίου.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η περιφέρεια Πελοποννήσου είναι η τρίτη σε έκταση περιφέρεια της χώρας, με συνολική επιφάνεια 15.490 τετραγωνικά χιλιόμετρα (ποσοστό 11,7% του συνόλου) και η πέμπτη σε πληθυσμό, με 605.700 κατοίκους (απογραφή 1991, ποσοστό 6,0% του συνόλου). Αποτελείται από τους νομούς: Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας.

Χαρακτηριστικό της περιφέρειας είναι η ορεινή γεωμορφολογία της. Το 50% του εδάφους της είναι ορεινό, το 30% ημιορεινό και το 20% πεδινό. Η ποικιλία του τοπίου της είναι ξεχωριστή.

Τη δεκαετία 1971-1981 σημειώθηκε μικρή μείωση του πληθυσμού της περιφέρειας. Αντίθετα, τη δεκαετία 1981-1991 σημειώνεται αναστροφή των αρνητικών δημογραφικών εξελίξεων και ο πληθυσμός της περιφέρειας αυξάνει με ετήσιο ρυθμό 5,58%, παραπλήσιο του μέσου όρου της χώρας.

Το 50,2% του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα παράγοντας το 26% του Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος. Ο δευτερογενής τομέας συμμετέχει με 18,5% στη σύνθεση της απασχόλησης και 31,8% στη σύνθεση του Α.Π.Π. Ο τριτογενής τομέας τέλος, εμφανίζει ποσοστά χαμηλότερα του μέσου όρου της χώρας συμμετέχοντας με 31,33% στη σύνθεση της απασχόλησης (μέσος όρος χώρας 46,7%) και 42,2% στη σύνθεση του Α.Π.Π. (έναντι 56,9% μέσου όρου της χώρας). Επομένως ο χαρακτήρας της περιφέρειας, ως προς την απασχόληση, εξακολουθεί να παραμένει αγροτικός.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Για την αντιμετώπιση των αναπτυξιακών προβλημάτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά τα τελευταία χρόνια, εφαρμόστηκαν Αναπτυξιακά Προγράμματα συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα οποία είχαν σαν στόχο την ολοκληρωμένη και ισόρροπη ανάπτυξη της

Περιφέρειας.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών υλοποιήθηκε μεγάλος αριθμός έργων, τα σημαντικότερα των οποίων εντάσσονται στους εξής αναπτυξιακούς άξονες:

1. *Οδική και θαλάσσια σύνδεση των απομακρυσμένων τουριστικών και παραγωγικών περιοχών, με τα Περιφερειακά και Εθνικά κέντρα.*
2. *Ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση των ιστορικών μνημείων και φυσικών πόρων της Περιφέρειας.*
3. *Αύξηση της παραγωγικότητας του γεωργικού τομέα.*
4. *Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος.*
5. *Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.*

1. Μεταφορές - Ενέργεια

Στα πλαίσια του πρώτου αναπτυξιακού άξονα, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) χρηματοδότησε σημαντικής κλίμακας έργα, για τη βελτίωση του οδικού και θαλάσσιου δικτύου μεταφορών.

Τα σημαντικότερα μεγάλα οδικά έργα που χρηματοδοτήθηκαν στην Περιφέρεια και τα οποία εξυπηρετούν ήδη σε μεγάλο βαθμό τους κυριότερους αναπτυξιακούς στόχους της Περιφέρειας, είναι ο νέος συνδετήριος μεγάλος οδικός άξονας Κορίνθου - Τριπόλεως, ο οποίος μείωσε την απόσταση των δύο κέντρων κατά 50 χιλιόμετρα και το χρόνο μετάβασης κατά μία (1) ώρα περίπου, τμήμα του οδικού άξονα Τρίπολη - Καλαμάτα, οι συνδετήριοι άξονες Βυτίνα - Αρχαία Ολυμπία, Τρίπολη - Σπάρτη - Γύθειο, Ξυλόκαστρο - Τρίκαλα Κορινθίας, Τρίπολη - Άστρος Κυνουρίας και Δαφνί - Σκάλα - Μονεμβασιά.

Παράλληλα ολοκληρώθηκαν σημαντικά λιμενικά έργα όπως οι Μαρίνες Πύλου και Καλαμάτας, καθώς και τα λιμάνια Γυθείου και Παλαιοκάστρου Λακωνίας.

Η νέα Εθνική Οδός Κορίνθου - Τριπόλεως.

Τέλος ένα έργο εθνικής σημασίας στον ενεργειακό τομέα είναι η κατασκευή της 4ης μονάδος του ΑΗΣ Μεγαλόπολης καθώς και η προμήθεια του κύριου εξοπλισμού του ορυχείου.

2. Ανάδειξη και αξιοποίηση ιστορικών μνημείων και φυσικών πόρων

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη αξιόλογων αρχαιολογικών και νεότερων ιστορικών μνημείων καθώς και σημαντικών φυσικών τουριστικών πόρων.

Με την εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτυξιακών προγραμμάτων, πραγματοποιήθηκαν σημαντικές παρεμβάσεις συντήρησης, ανάδειξης και αξιοποίησης πολλών από αυτά, όπως η αναστήλωση και συντήρηση μνημείων του Μυστρά, η αναστήλωση και συντήρηση των αρχαιολογικών και ιστορικών μνημείων της Μεσσηνίας, τα οποία υπέστησαν σοβαρές ζημιές από το σεισμό του 1985 και η κατασκευή τουριστικών έργων στην Παραλία Καραθώνα της Αργολίδας.

3. Αύξηση της παραγωγικότητας του γεωργικού τομέα

Τα σημαντικότερα έργα και ενέργειες στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού και της αύ-

ξησης της παραγωγικότητας του πρωτογενή τομέα, είναι η δημιουργία κεντρικού αρδευτικού αγωγού στον Ανάβαλο, η διευθέτηση χειμάρρων σε όλους τους Νομούς της Περιφέρειας, η μετεγκατάσταση και εκσυγχρονισμός δεκάδων κτηνοτροφικών μονάδων και σημαντικές ενέργειες προστασίας και αξιοποίησης των δασών στους ορεινούς όγκους του Μαινάλου και Ταυγέτου.

4. Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος

Για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων εκτελούνται σημαντικά έργα αποχετεύσεων, βιολογικών καθαρισμών, όπως εκείνα του Άργους, του Ναυπλίου, της Σπάρτης, της Κορίνθου και της Τρίπολης, καθώς και σε άλλα μικρότερα παραθαλάσσια οικιστικά κέντρα.

Ακόμη σημαντικά έργα κοινωνικής υποδομής υλοποιήθηκαν στο Δήμο Μεσσήνης και Κορίνθου με την κατασκευή βρεφονηπιακών σταθμών και με το Άσυλο Ανιάτων στα Φιλιατρά Μεσσηνίας.

Επίσης υλοποιήθηκαν μεγάλου μεγέθους αναπλάσεις σε κεντρικά σημεία ή παραλιακές ζώνες των κυριότερων αστικών ή ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας, όπως εκείνες στην Καλαμάτα, στο Άργος, στο Ναύπλιο, στο Κιάτο και Ξυλόκαστρο.

5. Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού

Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες / παραμέτρους ανάπτυξης της Περιφέρειας, είναι η αξιοποίηση του ενδογενούς ανθρώπινου δυναμικού της, μία διαδικασία που ενισχύθηκε σημαντικά από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο με την υλοποίηση μεγάλου αριθμού προγραμμάτων κατάρτισης εργαζομένων.

Το μέγεθος της παρέμβασης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, στον τομέα αυτό, φαίνεται από τον αριθμό των 20.000 ατόμων που καταρτίστηκαν τα έτη 1990-1993 σε προγράμματα κατάρτισης συνολικού κόστους 7,6 δις δραχμών περίπου.

Χρήσιμες Διευθύνσεις

Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 2, 106 74 Αθήνα

Τηλ.: 01 - 7251 000

Fax : 01 - 7244 620

Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 112Α, 115 28 Αθήνα

Τηλ.: 01 - 7718 883-6

Fax : 01 - 7771 817

Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ηπείρου

Βορ. Ηπείρου 20, 453 33 Ιωάννινα

Τηλ.: 0651 - 721 64

Fax : 0651 - 312 24

Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

491 00 Κέρκυρα

Τηλ.: 0661 - 452 11

Fax : 0661 - 469 11

Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Εθνική Οδός Πατρών - Αθηνών 28, 264 41 Πάτρα

Τηλ.: 061 - 433 094

Fax : 061 - 427 471

Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Πελοποννήσου

Τέρμα Ερ. Σταυρού, 221 00 Τρίπολη

Τηλ.: 071 - 237 994

Fax : 071 - 232 383

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών για Επιχειρήσεις

Επιμελητήριο Ιωαννίνων, Χαρ. Τρικούπη & Οπλ. Πούτετση 14

453 32 Ιωάννινα

Τηλ.: 0651 - 765 89

Fax : 0651 - 251 79

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών για Επιχειρήσεις

Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ., Αράτου 21, 262 21 Πάτρα

Τηλ.: 061 - 220 248

Fax : 061 - 223 496

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από περιφέρειες πλούσιες και φτωχές, μεγάλες και μικρές με βιομηχανικό ή αγροτικό χαρακτήρα.

Βασικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η οικονομική και κοινωνική συνοχή, η μείωση δηλαδή των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού διατέθηκαν την περίοδο 1989-1993 στα πλαίσια του α' πακέτου Delors για την Ελλάδα και τις περιφέρειές της πόροι ύψους 8 δισ. ECU περίπου, για τη χρηματοδότηση μεγάλου αριθμού έργων υποδομής, προγραμμάτων κατάρτισης και δράσεων για την ενίσχυση της γεωργίας.

Οι πόροι αυτοί σταδιακά αυξανόμενοι θα ανέλθουν για την περίοδο 1993-1999 σε περισσότερα από 19 δισ. ECU.

Το φυλλάδιο αυτό επιχειρεί να ενημερώσει για τα σημαντικότερα έργα, προγράμματα και δράσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια στις περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και χρηματοδοτήθηκαν από τα διαρθρωτικά ταμεία και τα Μ.Ο.Π., καθώς και από την πληθώρα των κοινοτικών προγραμμάτων όπως αυτά που αφορούν το περιβάλλον, τους νέους, την έρευνα και τεχνολογία και τα πολιτιστικά θέματα.